

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบ One group pre-test post-test design เพื่อศึกษาผลของการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระจกต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาล และความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน ซึ่งศึกษาเฉพาะกรณีที่หอผู้ป่วยจักษุหญิงและหอผู้ป่วยจักษุชาย โรงพยาบาลราชวิถี ในระหว่างเดือนมีนาคม – เดือนเมษายน 2543 ประชากรที่ศึกษามี 2 กลุ่ม คือ 1) พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานอยู่ในหอผู้ป่วยจักษุหญิงและหอผู้ป่วยจักษุชาย จำนวน 11 คน ซึ่งให้การพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระจกที่รับเข้ารักษาพยาบาลในหอผู้ป่วยจักษุหญิงและหอผู้ป่วยจักษุชาย โรงพยาบาลราชวิถี (ในช่วงเวลา 06.00 – 23.00 น.) และ 2) ผู้ป่วยซึ่งรับไว้รักษาในหอผู้ป่วยจักษุหญิงและหอผู้ป่วยจักษุชาย โรงพยาบาลราชวิถี เลือกโดยวิธีเฉพาะเจาะจง ให้มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยดำเนินการศึกษา จำนวน 60 คน (กลุ่มผู้ป่วยหลังผ่าตัดต่อกระจกก่อนกลับบ้านจำนวน 30 คน หรือกลุ่มก่อนการใช้มาตรฐานการพยาบาล และกลุ่มผู้ป่วยหลังผ่าตัดต่อกระจกก่อนกลับบ้านจำนวน 30 คน หรือกลุ่มหลังการใช้มาตรฐานการพยาบาล)

สรุปผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลก่อนและหลังการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระจก ไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับ .05 (ตารางที่ 11) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน
2. ความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเมื่อกลับบ้านหลังการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระจก สูงกว่าก่อนการใช้มาตรฐานการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ตารางที่ 20) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลก่อนและหลังการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระจกไม่แตกต่างกันที่ระดับ .05 สามารถอธิบายเหตุผลเมื่อพิจารณาตามรายด้านและรายชื่อ ดังนี้

1.1 ความพึงพอใจโดยรวมด้านสิ่งแวดล้อมการทำงานเชิงวิชาชีพ (ตารางที่ 12) ก่อนและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกัน ที่ระดับ .05 ($\bar{X} = 3.74$ และ 3.60 ตามลำดับ) คืออยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในหอผู้ป่วยจิตเวชมีการวางแผนสภาพแวดล้อมการทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้ป่วยไว้แล้ว จึงทำให้ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจในสิ่งแวดล้อมการทำงานเชิงวิชาชีพก่อนและหลังการทดลองมากที่สุดคือ ข้อ 5 ได้อำนวยความสะดวกต่อการดูแลผู้ป่วย รองลงมาคือ มีโอกาสเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับแนวทางการให้บริการพยาบาลและทำให้เกิดโอกาสพัฒนางาน น้อยที่สุดคือ ข้อ 1 ทำให้เกิดโอกาสพัฒนาทักษะการบริการพยาบาล ข้อ 3 มีโอกาสได้รับการยอมรับจากผู้บริหารการพยาบาล และข้อ 7 เกิดโอกาสการเสริมความรู้และทักษะฝึกหัดขณะทำงานอย่างเพียงพอ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในหอผู้ป่วยจิตเวชส่วนใหญ่ผู้ใช้บริการเป็นผู้ป่วยสูงอายุ และปิดตาทันทีข้าง มีโอกาสเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย ดังนั้นสภาพแวดล้อมในหอผู้ป่วยจิตเวช โดยเฉพาะในห้องน้ำมีราวให้ผู้ป่วยจับเพื่อป้องกันการลื่น หกล้ม พื้นห้องน้ำไม่เปียกชื้น มีผ้าเช็ดเท้าแห้งอยู่เสมอ มีแสงสว่างเพียงพอ และไม่มีสิ่งกีดขวางทางเดิน รวมถึงพยาบาลมีการปฏิบัติงานที่มีการตรวจเยี่ยมผู้ป่วยที่มีภาวะเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุอย่างน้อยเวรละ 2 ครั้ง และแนะนำการใช้สัญญาณเรียกหรือออกวางใกล้มือผู้ป่วย เพื่อความสะดวกให้ผู้ป่วยขอความช่วยเหลือ และพยาบาลตอบรับการร้องขอความช่วยเหลืออย่างรวดเร็ว จะเห็นว่าเป็นการอำนวยความสะดวกต่อการดูแลผู้ป่วย ขณะนี้หอผู้ป่วยจิตเวชมีแนวทางการปฏิบัติเพื่อสู่การรับรองคุณภาพโรงพยาบาล มีการประชุมเพื่อค้นหาปัญหา เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาเพื่อหาทางแก้ไข ทำให้เกิดการพัฒนางาน โดยให้โอกาสเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับแนวทางการให้บริการพยาบาล ดังนั้นความพึงพอใจด้านสิ่งแวดล้อมการทำงานเชิงวิชาชีพก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน คืออยู่ในระดับพึงพอใจมาก แต่จะเห็นว่าค่าสถิติที่ ติดลบเกือบทุกข้อ แสดงให้เห็นว่าความพึงพอใจของพยาบาลหลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ยน้อยกว่าก่อนการทดลอง มีข้อเสนอแนะว่าให้นำมาตรฐานการพยาบาลมาใช้เพื่อให้พยาบาลมีความพึงพอใจด้านสิ่งแวดล้อมการทำงานเชิงวิชาชีพนั้น ผู้บริหารหรือหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาลควรให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ เพื่อให้พยาบาลมีความรู้สึกว่าการปฏิบัติตามมาตรฐานการพยาบาลได้รับการยอมรับจากผู้บริหารการพยาบาลหรือหัวหน้างานเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานเพิ่มขึ้นได้ ซึ่งความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบหนึ่งของขวัญหรือ ทศนคติของบุคลากรและกลุ่มที่มีผลต่อสภาพแวดล้อมของงานในการปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อผลประโยชน์ที่ดีที่สุดขององค์กร (Keith, 1985) นอกจากนี้การนำมาตรฐานการพยาบาลมาใช้ในหอผู้ป่วย ผู้บริหารการพยาบาลควรวางอัตราค่าจ้างให้เหมาะสม เพื่อให้พยาบาลมีเวลาปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลตามมาตรฐานการพยาบาลที่ตั้งไว้ได้อย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับ

การศึกษาของ Ballondo (1980) กล่าวว่า พยาบาลจะมีความพึงพอใจในงานถ้าได้ปฏิบัติงานในอัตราส่วนระหว่างผู้ป่วยและพยาบาลเหมาะสม จะทำให้พยาบาลมีเวลาพัฒนาทักษะการบริการพยาบาล และเสริมความรู้และทักษะขณะทำงานอย่างเพียงพอ

1.2 ความพึงพอใจโดยรวมด้านความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน (ตารางที่ 13) ก่อนและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 ($\bar{X} = 3.77$ และ 3.81 ตามลำดับ) คืออยู่ในระดับพึงพอใจมาก แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจโดยรวมพบว่า มีคะแนนสูงขึ้นหลังใช้มาตรฐานการพยาบาล ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการมีมาตรฐานการพยาบาลทำให้พยาบาลได้มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน และมีเหตุผลในเชิงวิชาการในการอธิบายตามขั้นตอนต่าง ๆ รวมถึงมีเกณฑ์ชี้วัดที่ประเมินคุณภาพของการปฏิบัติการพยาบาลซึ่งได้ใช้เป็นแนวทางในการประเมินผลการให้การพยาบาล นอกจากนี้พยาบาลที่อยู่ใกล้ชิดผู้ป่วยมากที่สุดจะต้องใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ในการดูแลผู้ป่วยในความรับผิดชอบโดยการให้กระบวนการพยาบาลแก้ไขปัญหา และช่วยเหลือผู้ป่วย โดยการวางแผนกำหนดเป้าหมายและประเมินผลด้วยตนเอง จะเห็นว่าพยาบาลมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติงานซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Herzberg (1976) พบว่า ผู้ปฏิบัติจะเกิดความพึงพอใจในงาน ถ้าได้อิสระในการปฏิบัติงาน มีอำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานมากขึ้น แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจก่อนการทดลองมากที่สุดคือ ข้อ 6 สามารถดัดแปลง ปรับปรุงการพยาบาลให้เหมาะสมกับผู้ป่วย และสถานการณ์โดยยึดหลักการพยาบาลที่ดี น้อยที่สุดคือ ข้อ 4 ช่วยส่งเสริมให้ท่านใช้ความสามารถทางคลินิกสูงขึ้น ภายหลังการทดลองพบว่า ความพึงพอใจมากที่สุดคือ ข้อ 5 มีโอกาสใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน น้อยที่สุดคือ ข้อ 1 ทำให้ท่านตัดสินใจในการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างอิสระ และข้อ 2 ทำให้ท่านมีความรับผิดชอบอย่างเต็มที่ในการตัดสินใจ ทั้งนี้เป็นเพราะว่าในการให้การพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดกระดูกในโรงพยาบาลราชวิถีนั้น ส่วนใหญ่ผู้ป่วยมาจากต่างจังหวัด จะมีสังคม ภาษาและวัฒนธรรมที่แตกต่างกันรวมทั้งเป็นผู้ป่วยสูงอายุที่มีการเปลี่ยนแปลงในชีวิตนั้นบ่อย อาทิเช่น ตาที่เสื่อมก่อให้เกิดปัญหาต่อสุขภาพ ทำให้มองไม่ค่อยเห็น หูค่อนข้างตึง เป็นต้น ทำให้พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการดัดแปลงปรับปรุงการพยาบาลให้เหมาะสมกับผู้ป่วยในความรับผิดชอบ จึงทำให้พยาบาลมีคะแนนความพึงพอใจข้อนี้สูงอยู่แล้วในก่อนการใช้มาตรฐานการพยาบาล ส่วนข้อ 4 ช่วยส่งเสริมให้ท่านใช้ความสามารถทางคลินิกสูงขึ้นในกลุ่มก่อนทดลองมีคะแนนน้อย เพราะส่วนใหญ่การพยาบาลผู้ป่วยโรคตาไม่ค่อยมีกรณีฉุกเฉินหรือรับผู้ป่วยในเวรป่วย เวรตึก เช่น ผู้ป่วยอุบัติเหตุที่ตา ผู้ป่วยเป็นต้อหินระยะเฉียบพลัน และรับผู้ป่วยส่งต่อ (Case refer) เป็นต้น ทำให้พยาบาลไม่ค่อยได้มีโอกาสได้ใช้ความสามารถทางคลินิกสูงขึ้น แต่หลังการนำ

มาตรฐานการพยาบาลมาใช้ทำให้พยาบาลมีโอกาสใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นความพึงพอใจของพยาบาลมากที่สุด

1.3 ความพึงพอใจโดยรวมด้านคุณค่าของงาน (ตารางที่ 14) ก่อนและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 ($X = 3.58$ และ 3.64 ตามลำดับ) คืออยู่ในระดับพึงพอใจมาก แต่เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยความพึงพอใจโดยรวมพบว่า มีคะแนนสูงขึ้นหลังใช้มาตรฐานการพยาบาล ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการใช้มาตรฐานการพยาบาลช่วยให้อธิบายลักษณะที่แสดงถึงผลของการปฏิบัติการพยาบาลที่ดี สามารถให้การดูแลที่เหมาะสมและให้การดูแลได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้รู้ถึงการเปลี่ยนแปลงและเข้าใจความต้องการของผู้ป่วย และที่สำคัญคือ พยาบาลมีการติดตามและปรับปรุงการพยาบาลอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ดีที่สุดต่อผู้ป่วย ส่งผลให้มีความรู้สึกที่เกิดประโยชน์ต่อพยาบาลในด้านประสบความสำเร็จ ความยึดมั่นผูกพันของบุคลากรภายในองค์กร หรือความผูกพันของพยาบาลที่มีต่อโรงพยาบาล เป็นสิ่งสำคัญที่ต้องการให้มีการส่งเสริมควบคู่ไปกับการมีมาตรฐานการพยาบาล เพราะช่วยให้พยาบาลเกิดความกระตือรือร้นที่จะทุ่มเทให้กับงานหรือให้บริการที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ผู้บริหารยังมีส่วนสำคัญที่ผลักดันให้บุคลากรในองค์กร หรือพยาบาลเกิดความรู้สึกว่าการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพทำให้โรงพยาบาลมีชื่อเสียง หรือเกิดประโยชน์ต่อโรงพยาบาล โดยให้การสนับสนุนหรือชมเชยในผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งพยาบาลได้มีส่วนร่วมในการกำหนดหรือจัดทำมาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระดูกขึ้นเอง เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาล และตรวจสอบผลลัพธ์หลังการให้การพยาบาล ซึ่งแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมพยาบาล ประกอบด้วยการใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานร่วมกับมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดเป้าหมายของงาน เป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ป่วยเพื่อให้ได้รับการบริการพยาบาลที่มีคุณภาพจากพยาบาล สิ่งเหล่านี้ทำให้พยาบาลมีความพึงพอใจในคุณค่าของงาน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจก่อนการทดลองมากที่สุดคือ ข้อ 5 มีความรู้สึกที่เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพ น้อยที่สุดคือ ข้อ 2 ได้รับการชมเชยในผลการปฏิบัติงานการพยาบาลจากหัวหน้า ภายหลังการทดลองพบว่า ความพึงพอใจมากที่สุดคือ ข้อ 6 ได้รับการชมเชยในผลการปฏิบัติงานการพยาบาลจากหัวหน้า ซึ่งข้อนี้พยาบาลมีความพึงพอใจน้อยเหมือนกับก่อนการทดลอง และข้อ 4 มีความรู้สึกที่เกิดประโยชน์ต่อโรงพยาบาล ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระดูก พยาบาลต้องมีความเข้าใจถึงสภาพของผู้ป่วยเพื่อป้องกันอุบัติเหตุที่เกิดขึ้น เพราะผู้ป่วยได้รับการปิดตาหนึ่งข้างเพื่อทำการผ่าตัด รวมถึงความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในวัยสูงอายุทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งพยาบาลต้องมีความสามารถในการประเมินภาวะสุขภาพทั้งภาวะปกติและผิดปกติได้ ทำให้มีความคิดริเริ่มในการจัดกิจกรรม เพื่อช่วยส่งเสริมสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ รวมถึงมี

ความสามารถในการสอนและมีทักษะในการให้คำแนะนำการปฏิบัติตนเองที่บ้าน เพื่อให้ผู้ป่วยและญาติมีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติ องค์กรประกอบเหล่านี้จึงทำให้พยาบาลมีความรู้สึกที่เกิดประโยชน์ต่อวิชาชีพ ส่วนการได้รับการชมเชยในผลการปฏิบัติงานการพยาบาลจากหัวหน้าทั้งก่อนและหลังการทดลองที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุด เนื่องจากวัฒนธรรมองค์กรพยาบาลที่ไม่ค่อยได้มีการแสดงออกทางด้านนี้มากนัก ซึ่งวัฒนธรรมองค์กรคือ แบบแผน พฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยม ที่บุคคลในองค์กรยึดถือและปฏิบัติร่วมกัน มีการอบรมสั่งสอนและถ่ายทอดจากสมาชิกผู้หนึ่งไปสู่สมาชิกอีกผู้หนึ่ง (วิลาวรรณ ตันตสิทธิพร, 2541) นอกจากนี้วัฒนธรรมองค์กรมีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กรหรือหน่วยงาน ดังที่ Smircich (1983) กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์กรมีส่วนช่วยในการเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานขององค์กร โดยที่วัฒนธรรมองค์กรจะเสริมสร้างความผูกพันให้กับสมาชิกขององค์กร ดังนั้น หัวหน้าหรือผู้ป่วยหรือผู้บริหารการพยาบาลควรแสดงการยกย่องหรือกล่าวชมเชยในผลสำเร็จของการปฏิบัติการพยาบาลเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานของหน่วยงาน

1.4 ความพึงพอใจโดยรวมด้านสัมพันธภาพระหว่างวิชาชีพ (ตารางที่ 15) ก่อนและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 ($X = 3.53$ และ 3.79 ตามลำดับ) คืออยู่ในระดับพึงพอใจมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยจิตเวชมีแนวทางการปฏิบัติงานเป็นทีม เป็นระบบ ต่อเนื่องตั้งแต่แรกรับจนจำหน่ายผู้ป่วยซึ่งในระหว่างปฏิบัติงานก็มีการช่วยเหลือเกื้อกูลทำให้บรรยากาศในการทำงานอบอุ่น รวมทั้งมีการประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างเพื่อนร่วมงาน สิ่งเหล่านี้เป็นส่วนส่งเสริมให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับสลาวิทท์ และคณะ (Slavitt et al, 1978) กล่าวว่า การมีปฏิสัมพันธ์หรือการได้ติดต่อสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานในวิชาชีพระหว่างเวลาปฏิบัติงานส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในงาน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจก่อนการทดลองมากที่สุดคือ ข้อ 3 ได้รับการช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานในการทำงานเพราะการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยจิตเวชนั้นบุคลากรพยาบาลมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน น้อยที่สุดคือ ข้อ 5 แพทย์ในหน่วยงานให้การยอมรับในความรู้ ความชำนาญของพยาบาลมากขึ้น และข้อ 8 ได้รับการชมเชยในการปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จจากเพื่อนร่วมงาน ภายหลังการทดลองพบว่า ความพึงพอใจมากที่สุดคือ ข้อ 3 ได้รับความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงานในการทำงาน และข้อ 4 มีสัมพันธภาพที่ดีในการปฏิบัติการพยาบาลกับเพื่อนร่วมงานน้อยที่สุดคือ ข้อ 2 ได้รับการสนับสนุนจากแพทย์ในการตัดสินใจให้การพยาบาล

1.5 ความพึงพอใจโดยรวมด้านการแสดงออกถึงบทบาทวิชาชีพ (ตารางที่ 16) ก่อนและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 ($X = 3.64$ และ 3.60 ตามลำดับ) คืออยู่ในระดับพึงพอใจมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยจิตเวชมีแนวทางการให้บริการ

อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการให้คำแนะนำการปฏิบัติตนเมื่อกลับบ้านสำหรับผู้ป่วยและญาติ โดยจัดให้พยาบาลเป็นผู้สอนและแนะนำการปฏิบัติตนที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเช็ดตา การหยอดตา การป้ายตา การครอบตา การป้องกันการติดเชื้อ การป้องกันการกระทบกระเทือนตา และข้อควรปฏิบัติทั่วไป รวมทั้งมีสื่อการสอนและแผ่นพับให้ผู้ป่วยกลับไปบ้าน บัจจัยเหล่านี้เป็นการส่งเสริมให้เกิดผลต่อความพึงพอใจในงาน ซึ่งสอดคล้องกับกิลเมอร์ (Gilmer, 1971) กล่าวว่า การได้ปฏิบัติงานที่ตรงกับความรู้ความสามารถและมีโอกาสเรียนรู้ ทักษะในเชิงวิชาชีพมีผลต่อความพึงพอใจในงาน แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจก่อนการทดลองมากที่สุดคือ ข้อ 5 มีบทบาทในการสอนให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติในการปฏิบัติตนเมื่อกลับบ้าน น้อยที่สุดคือ ข้อ 1 มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้ป่วย และข้อ 2 กำหนดทิศทางเกี่ยวกับความก้าวหน้าอย่างชัดเจน ภายหลังจากทดลองพบว่า ความพึงพอใจมากที่สุดคือ ข้อ 5 มีบทบาทในการสอนให้คำแนะนำผู้ป่วยและญาติในการปฏิบัติตนเมื่อกลับบ้าน น้อยที่สุดคือ ข้อ 1 มีเวลาเพียงพอในการปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้ป่วย

สรุปความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลก่อนและหลังการทดลองใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระจก พบว่าไม่มีความแตกต่างกันที่ระดับ .05 ($X = 3.63$ และ 3.71 ตามลำดับ)

ถึงแม้ว่าระดับความพึงพอใจจะอยู่ในระดับมาก และไม่สนับสนุนสมมติฐานที่ว่าความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลหลังการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระจกมีระดับสูงกว่าก่อนการใช้มาตรฐานการพยาบาล เนื่องจากเครื่องมือที่เป็นข้อคำถามใช้วัดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาล เป็นเครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับงานในองค์กร ซึ่งสามารถเป็นตัวชี้วัดคุณภาพการทำงานได้ในทุกลักษณะงาน หน่วยงานใดที่มีวิธีการดำเนินงานที่อาศัยความร่วมมือและให้โอกาสผู้ปฏิบัติงานมีอิสระในการตัดสินใจ เพื่อสร้างสรรระบบการทำงาน ก็สามารถสร้างความพึงพอใจในระดับหนึ่งให้แก่ผู้ร่วมงานได้ ดังนั้นเมื่อนำมาตรฐานการพยาบาลเข้าไปใช้ จึงไม่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจในทางที่เพิ่มขึ้นหรือลดน้อยลง แต่ก็พบประเด็นปัญหาที่สำคัญๆ ในรายละเอียดบางข้อที่แสดงถึงระดับความพึงพอใจเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ เรื่องแพทย์ในหน่วยงานให้การยอมรับในความรู้ ความชำนาญของพยาบาลมากขึ้น และได้รับการชมเชยในการปฏิบัติงานที่ประสบผลสำเร็จจากเพื่อนร่วมงาน แสดงให้เห็นว่าควรนำมาตรฐานการพยาบาลเข้ามาใช้จะช่วยทำให้พยาบาลมีรูปแบบที่เป็นมาตรฐานของวิชาชีพที่แน่นอนเป็นที่ยอมรับของผู้ร่วมงาน และสิ่งสำคัญของการนำมาตรฐานการพยาบาลมาใช้ในหอผู้ป่วย ควรได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารการพยาบาลหรือหัวหน้างาน เพื่อสร้างแรงจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้พยาบาลปฏิบัติตามมาตรฐานและมีความรู้สึกว่ามีมาตรฐานการพยาบาลเป็นแนวทางการปฏิบัติงานของพยาบาลเพื่อให้เกิดคุณภาพการบริการพยาบาล โดยร่วมกันวางแผน และจัดระบบงานให้ชัดเจน ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ McGilton and Pringle (1999) พบว่า การควบคุมระบบงานให้ชัดเจน หรือมีรูปแบบการทำงานที่กระจ่างชัด เป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความพึงพอใจในงานของพยาบาล

2. ความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน (ตารางที่ 20) ก่อนและหลังการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระดูก มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเมื่อกลับบ้านหลังการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระดูกสูงกว่าก่อนการใช้มาตรฐานการพยาบาล ซึ่งความรู้ของผู้ป่วยกลุ่มก่อนใช้มาตรฐานการพยาบาลมีคะแนนเฉลี่ย 10.07 และกลุ่มหลังใช้มาตรฐานการพยาบาล มีคะแนนเฉลี่ย 16.23

ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า ความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน หลังการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระดูกสูงกว่าก่อนการใช้มาตรฐานการพยาบาล แสดงให้เห็นว่า มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระดูก มีผลทำให้ผู้ป่วยมีความรู้ในการดูแลตนเองเมื่อกลับบ้านสูงขึ้น อธิบายได้ว่า มาตรฐานการพยาบาลมีขั้นตอนในการให้พยาบาลเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ป่วย หรือมีแนวทางให้พยาบาลได้ปฏิบัติการพยาบาลอย่างชัดเจน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์มาตรฐานที่พยาบาลได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 9 ผู้ป่วยและญาติมีความรู้และปฏิบัติในการเช็ดตา หยอดตา และป้ายตาได้ และ มาตรฐานที่ 10 ผู้ป่วยและญาติสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องเมื่อกลับบ้าน

นอกจากนี้ในขั้นตอนการทดลองในระยะก่อนการทดลองมีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการขึ้น มีการให้ความรู้เรื่อง "เทคนิคการถ่ายทอดความรู้" สำหรับพยาบาลเพื่อเตรียมความพร้อมในการสอนผู้ป่วยสูงอายุกายหลังผ่าตัดต่อกระดูก โดยมีสื่อการสอนประกอบ และแผ่นพับประกอบรูปภาพ แจกให้ผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน

จะเห็นว่าการเตรียมให้ผู้ป่วยมีความรู้ในการปฏิบัติตนเมื่อกลับบ้านได้อย่างถูกต้องหลังทำผ่าตัดต่อกระดูกต้องมีแนวทางการปฏิบัติที่ระบุเป็นข้อความที่ชัดเจน เทียบตรง เพื่อให้สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้องและแสดงถึงคุณภาพการพยาบาลซึ่งก็หมายถึง การมีมาตรฐานการพยาบาล (Mason, 1984)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการศึกษา

1.1 ผลการวิจัยแสดงให้เห็นถึงแนวทางในการให้การพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระดูก ให้มีความรู้ในการดูแลตนเองได้อย่างถูกต้องเมื่อกลับบ้าน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดภาวะแทรกซ้อนหลังทำผ่าตัด เนื่องจากปัจจุบันนี้การรักษาผู้ป่วยโรคต่อกระดูกเป็นแบบไม่ต้องนอนโรงพยาบาลมีแนวโน้มมากขึ้น ซึ่งโรงพยาบาลราชวิถี มีนโยบายที่จะให้บริการผู้ป่วยผ่าตัดต่อกระดูกเป็นแบบไม่ต้องนอนโรงพยาบาล ทำให้ผู้ป่วยอยู่โรงพยาบาลระยะสั้น ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องให้ผู้ป่วยมีความรู้ความเข้าใจในการดูแลตนเองได้ถูกต้อง สามารถใช้เป็นแนวทางในการเรียนการสอนในเรื่องการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดต่อกระดูกให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน

1.2 จากผลการวิจัยเห็นว่า การใช้มาตรฐานการพยาบาลที่สร้างขึ้นจากกระบวนการพยาบาลจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างคุณภาพการพยาบาล การนำมาตราฐานการพยาบาลมาใช้ในหอผู้ป่วย ผู้ปฏิบัติจำเป็นต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐาน เพื่อให้เกิดการยอมรับเมื่อนำมาตรฐานการพยาบาลมาใช้ รวมทั้งผู้บริหารการพยาบาลและผู้ปฏิบัติ จะต้องมีการวางแผนพัฒนาการใช้มาตรฐานในหน่วยงานพยาบาลเพื่อนำไปสู่สถานพยาบาลที่มีคุณภาพ โดยตระหนักถึงบทบาท การสร้างเสริมประสบการณ์ และเจตคติที่ดีต่อการนำมาตราฐานการพยาบาลมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ

2. ด้านการบริการพยาบาล

2.1 พยาบาลควรตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการพยาบาล ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานอย่างมีคุณภาพให้แก่หน่วยงาน โดยการมีส่วนร่วมในการจัดทำมาตรฐานการพยาบาล หรือแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมขึ้นใช้ในหอผู้ป่วย

2.2 บุคลากรพยาบาลในหอผู้ป่วยจักจะสามารถศึกษาการปฏิบัติงานของตน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรมการพยาบาลให้เหมาะสมกับผู้ป่วย และเกิดการประกันคุณภาพการพยาบาลสู่การปรับปรุงการพยาบาลอย่างต่อเนื่อง

3. ด้านการบริหาร

3.1 จากผลการวิจัยพบว่า มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรเตรียมความพร้อมของพยาบาล โดยจัดโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาการใช้มาตรฐานการพยาบาล เพื่อให้

พยาบาลได้ตระหนักถึงการกำหนดมาตรฐานการพยาบาลและการนำไปใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล

3.2 จากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงคุณภาพการพยาบาลด้านการพยาบาล และผลการพยาบาล ผู้บริหารควรใช้เป็นแนวทางในการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพการพยาบาลต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การทำวิจัยเกี่ยวกับผลของการใช้มาตรฐานการพยาบาลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาล ควรมีการเก็บผลความพึงพอใจของพยาบาลเป็นระยะ ๆ ซึ่งอาจต้องการเวลาในการวิจัย เพื่อทราบแน่นอนว่า ผลของการใช้มาตรฐานการพยาบาลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพยาบาลมีสูงขึ้นหรือไม่
2. การทำวิจัยเกี่ยวกับการทดสอบความรู้ ควรมีการทดสอบความรู้ก่อนทั้งในกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง เพื่อเปรียบเทียบความรู้ของทั้งสองกลุ่มว่าเท่ากันหรือแตกต่างกันอย่างไร ถึงแม้ว่าจะสุ่มประชากรทั้งสองกลุ่มให้มีคุณสมบัติเหมือนกัน แต่ไม่ใช่คนเดียวกัน ซึ่งทำให้ทราบได้แน่ชัดยิ่งขึ้นว่า การใช้มาตรฐานการพยาบาลมีผลต่อความรู้ในการดูแลตนเองของผู้ป่วยเมื่อกลับบ้าน
3. ควรมีการศึกษาการใช้มาตรฐานการพยาบาลผู้ป่วยภายหลังผ่าตัดตาโรคต้อกระจกในหอผู้ป่วยอื่น ๆ จนได้มาตรฐานการพยาบาลที่ดียิ่งขึ้น สำหรับเป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการพยาบาลให้กับผู้ป่วย เพราะในแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันทั้งในเชิงของเทคนิควิธีการและรูปแบบความเจ็บป่วยของผู้รับบริการ รวมทั้งองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีความเฉพาะ

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย